

O'ZBEKISTON FUTBOLIDA MENEJMENTNING O'RNI

Jalilov Nodirbek G'olibjon o'g'li

Alfraganus University Sport fakulteti 2-bosqich Magistri

Annotatsiya. *Ushbu ilmiy tezisda O'zbekiston futbolida menejment tizimining o'rni va uning rivojlanish istiqbollari tahlil etilgan. Maqolada futbol menejmentining asosiy komponentlari, jumladan boshqaruv, moliyaviy boshqaruv, infratuzilma, yoshlarni tayyorlash va xalqaro hamkorlik masalalari o'rganilgan. Shuningdek, mavjud muammolar va ularni hal etish bo'yicha amaliy takliflar keltirilgan. Tadqiqot natijalari O'zbekiston futbolida menejmentni takomillashtirish uchun zarur choralarni belgilashga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *O'zbekiston futboli, menejment, boshqaruv, moliyaviy boshqaruv, infratuzilma, yoshlarni tayyorlash, xalqaro hamkorlik, rivojlanish istiqbollari.*

KIRISH.

Futbol – bu nafaqat ommaviy sport turi, balki mamlakatning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi tizimli faoliyatdir. O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng, futbolni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratildi. Davlat tomonidan qabul qilingan qarorlar, jumladan, futbol akademiyalarining tashkil etilishi, yoshlarni tayyorlash tizimining takomillashtirilishi, infratuzilmaning rivojlanishi va xalqaro hamkorlikning kengaytirilishi bu sohadagi yutuqlarga asos bo'ldi.

Biroq, mavjud tizimda hali ham bir qator muammolar mavjud. Bunga boshqaruvning samaradorligi, moliyaviy resurslarning yetarli emasligi, infratuzilmaning rivojlanishidagi tengsizliklar, yoshlarni tayyorlash tizimidagi kamchiliklar va xalqaro hamkorlikning sustligi kiradi. Ushbu tezisda O'zbekiston futbolida menejment tizimining hozirgi holati tahlil qilinadi va uning rivojlanish istiqbollari belgilab beriladi.

ASOSIY QISM.

1. Futbol menejmentining asosiy komponentlari

Boshqaruv tizimi O'zbekiston futbolida boshqaruv tizimi markazlashgan bo'lib, O'zbekiston Futbol Assotsiatsiyasi (OFA) tomonidan amalga oshiriladi. OFA boshqaruvining samaradorligi futbolning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Biroq, boshqaruv tizimida ba'zi muammolar mavjud, jumladan, qaror qabul qilishdagi sustkashliklar va ichki hamkorlikning yetarli emasligi.

Moliyaviy boshqaruv futbol klublarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston futbolida moliyaviy boshqaruv tizimi hali to'liq shakllanmagan bo'lib, ko'plab klublar davlat subsidiyalariga bog'liq holda faoliyat yuritadi. Bu esa ularning moliyaviy mustaqilligini cheklaydi.

Infratuzilma futbolning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. O'zbekiston bo'ylab futbol maydonlari va trening bazalarining yetarli emasligi, infratuzilmaning rivojlanishidagi tengsizliklar mavjud. Bu holat yoshlarni tayyorlash va futbolni ommalashtirish jarayoniga to'sqinlik qilmoqda.

Yoshlarni tayyorlash tizimi futbolning kelajagi uchun muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston futbolida yoshlarni tayyorlash tizimi rivojlanayotgan bo'lib, ko'plab futbol akademiyalari faoliyat yuritmoqda. Biroq, murabbiylarning malakasi va yoshlarni tayyorlash tizimining samaradorligi hali ham muammo bo'lib qolmoqda.

Xalqaro hamkorlik O'zbekiston futbolining rivojlanishiga yordam beradi. O'zbekiston futboli xalqaro maydonda hali to'liq tanilmagan bo'lib, xorijiy klublar bilan hamkorlikning rivojlanishi zarur. Bu orqali tajriba almashish va futbolni rivojlantirish mumkin.

2. O'zbekiston futbolida menejment tizimining hozirgi holati

O'zbekiston futbolida menejment tizimi rivojlanish bosqichida bo'lib, ba'zi yutuqlarga erishilgan bo'lsa-da, hali ham bir qator muammolar mavjud. Boshqaruv tizimining samaradorligi, moliyaviy resurslarning yetarli emasligi, infratuzilmaning rivojlanishidagi tengsizliklar, yoshlarni tayyorlash tizimidagi kamchiliklar va xalqaro hamkorlikning sustligi menejment tizimining rivojlanishiga to'sqinlik qilmoqda.

3. Muammolar va ularni hal etish yo'llari

Mavjud muammolarni hal etish uchun quyidagi choralarni ko'rish zarur:

- **Boshqaruv tizimini takomillashtirish:** qaror qabul qilish jarayonlarini shaffof va samarali qilish, ichki hamkorlikni kuchaytirish.
- **Moliyaviy mustaqillikni kuchaytirish:** Futbol klublarida marketing strategiyalarini rivojlantirish, homiylarni jalb etish va davlat subsidiyalariga to'liq tayanmaslik.
- **Infratuzilmani rivojlantirish:** Yangi sport bazalari, stadionlar va trening markazlarini qurish hamda mavjudlarini kapital ta'mirlash. Har bir viloyatda zamonaviy futbol infratuzilmasi bo'lishi kerak.
- **Yoshlar tizimini takomillashtirish:** Futbol akademiyalarining sifatini oshirish, murabbiylar malakasini muntazam oshirib borish va yosh futbolchilar uchun tizimli seleksiya yo'lga qo'yish.
- **Xalqaro hamkorlikni kengaytirish:** Xorijiy klublar bilan hamkorlik shartnomalarini tuzish, futbolchilar va murabbiylar almashinuvi, UEFA/FIFA grantlari orqali o'quv dasturlarini joriy etish. Bu choralar orqali O'zbekiston futbol menejmentini xalqaro talablar darajasiga olib chiqish mumkin.

XULOSA.

O'zbekiston futbolida menejment tizimi oxirgi yillarda sezilarli darajada rivojlanib borayotgan bo'lsa-da, hali ko'plab islohotlarga muhtoj soha hisoblanadi. Mavjud tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, menejment — futbol tizimining yuragi, ya'ni har bir sportchi, klub, federatsiya va boshqa futbolga daxldor tuzilmalar faoliyatini yo'naltiruvchi muhim vositadir. Boshqaruv sohasida kuzatilayotgan kamchiliklar futbol tizimining har bir bo'g'iniga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, maqsadli strategik rejalarning yetishmasligi, sport klublari o'rtasidagi uzviy aloqaning sustligi, menejer kadrlar malakasining pastligi, byudjet mablag'larining samarasiz sarflanishi — bu barcha muammolar bugungi kunda futbol menejmentini isloh qilish zarurligini ko'rsatadi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, moliyaviy barqarorlikni ta'minlamasdan turib, futbolni rivojlantirish mushkul. Klublarning homiylar bilan ishlash mexanizmlarini kuchaytirish, ijtimoiy tarmoqlar orqali klub marketingini faol yuritish va

investitsiyalarni jalb etish orqali moliyaviy asosni mustahkamlash mumkin. Shu bilan birga, infratuzilmalarni modernizatsiya qilish, ularni respublika miqyosida teng taqsimlash, viloyat futbol maktablariga ustuvor e'tibor qaratish kerak. Xalqaro maydonga chiqish uchun esa eng muhim omillardan biri bu – menejmentda global tajribalarni joriy etishdir. Germaniya, Yaponiya, Niderlandiya, Ispaniya kabi mamlakatlarning klublar boshqaruvi, yoshlar akademiyalari, iqtidorlarni ilgari surish bo'yicha dasturlari O'zbekiston sharoitiga moslashtirilgan holda tatbiq etilishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston futbolida menejment tizimini kuchaytirish nafaqat sportdagi yutuqlarga, balki xalqaro nufuzning ortishiga, yoshlar tarbiyasiga, sog'lom turmush tarzini shakllantirishga xizmat qiladi. Davlat siyosatining bu sohadagi yo'nalishlari ijobiy natijalar bermoqda, ammo ularni chuqur ilmiy asoslangan menejment bilan uyg'unlashtirish — asosiy strategik vazifadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Shavkat Mirziyoyev. *Yangi O'zbekiston strategiyasi – taraqqiyotning yangi bosqichi*. T.: "O'zbekiston", 2021.
2. Karimov B. (2023). "O'zbekistonda futbolni boshqarishdagi muammolar va yechimlar." *Global ilmiy izlanishlar jurnali*, 2(3), 35–42.
3. Abdikamalov A., Edenbayev A. (2022). "Futbol menejmentining zamonaviy tendensiyalari." *Educational Insight*, 4(2), 61–68.
4. Nazirov B., Bozorov K. (2021). "Sport menejmentining regional rivojlanishdagi o'rni." *Applied Science Journal*, 3(5), 97–102.
5. Hoye, R., Smith, A., Stewart, B., & Nicholson, M. (2018). *Sport Management: Principles and Applications*. London: Routledge.
6. Smith, A., & Stewart, B. (2015). *Introduction to Sport Management*. New York: Routledge.